

Beleidsvisie gemeente Helmond

Voorbereiden op de komst van 5G

juni 2020

Inhoudopgave

Inleiding	4
5G komt eraan	4
5G is een evolutionaire stap met grote nieuwe mogelijkheden	4
Sociale inclusie	4
5G brengt economische voordelen	4
5G brengt ook nieuwe uitdagingen	6
Meer en kleinere antennes	6
Bezorgdheid over gezondheid maar ook kansen	6
Kansen op het gebied van gezondheid	6
Zorgen over negatieve impact op de gezondheid	6
Data en privacyaspecten	7
Gemeente speelt ook een rol in de uitrol van 5G	7
Mogelijke opbrengsten 5G	8
Noodzaak tot het komen van een 5G Beleidsvisie	8
Wettelijke kaders/beleidsvrijheid	8
Telecommunicatiewet (1988)	9
Nota Nationaal Antennebeleid (2000)	9
Antenneconvenant	9
Omgevingswet	10
Welke rollen kunnen gemeenten spelen met betrekking tot 5G?	11
Welke rol past het best bij Helmond	11
Visie en rol gemeente Helmond	12
Uitwerking van visie in routeplan	12
Samenvattende conclusies en aanbevelingen	14

Colofon

Auteur: Wim van der Bijl, Rick Haverkort, Jan van Run en Henk Kreft

Fotografie: Pressvisuals.com, Beeldenbank gemeente Helmond, Shutterstock

Stichting Digitale Bereikbaarheid
Blekerij 19, Katwijk
Info@stichtingdigitalebereikbaarheid.nl
www.digitalebereikbaarheid.nu

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever

Inleiding

5G komt eraan

Computers worden sneller, beter en kleiner en dat geeft nieuwe kansen en mogelijkheden om nieuwe diensten en producten te ontwikkelen. Om deze diensten te ontsluiten zijn snellere en betere netwerken nodig. De telecomindustrie ontwikkelt daarom onder andere nieuwe mobiele communicatienetwerken. 5G is de term voor het volgende, vijfde generatie mobiele communicatienetwerk. 5G is een zeer actueel onderwerp waar veel discussie over plaatsvindt. Deze beleidsvisie is opgesteld omdat de rol van de gemeente bij de uitrol van 5G groter wordt ten opzichte van de huidige rol met betrekking tot het 4G mobiele netwerk. 5G levert nieuwe mogelijkheden, verbetering van de sociale inclusie en kent ook economische voordelen, maar ook een aantal nieuwe uitdagingen voor de gemeente.

5G is een evolutionaire stap met grote nieuwe mogelijkheden

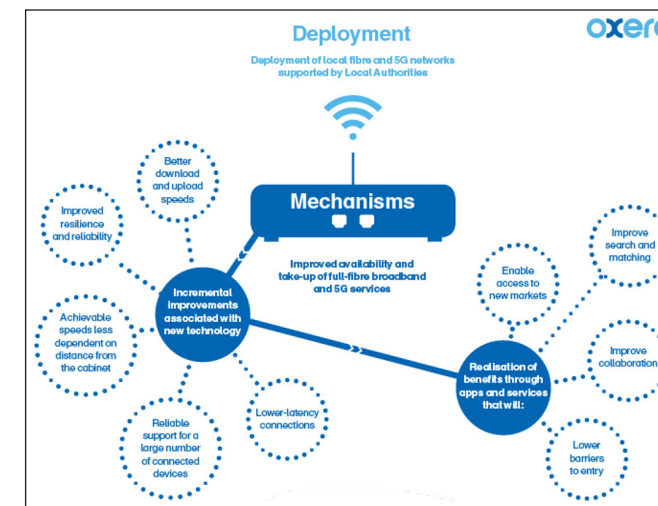
De introductie van 5G is noodzakelijk omdat de bandbreedte van 4G in de toekomst te beperkt is voor de behoefte van de gebruikers. Bij de ontwikkeling van het nieuwe 5G netwerk is echter niet alleen gekeken naar verhoging van de bandbreedte maar zijn ook andere eigenschappen van het netwerk verbeterd. Hierdoor kan 5G het steeds verder groeiende dataverkeer opvangen en allerlei nieuwe toepassingen mogelijk maken zoals autonoom rijden, smart cities en zorg op afstand. 5G is daarmee rand voorwaardelijk voor een digitaliserende economie en maatschappij.

Sociale inclusie

Dankzij 5G zal het voor bewoners, MKB en bedrijven, eenvoudiger en naar verwachting goedkoper worden om toegang te krijgen tot snel en stabiel internet. Dit zal tot gevolg hebben dat mensen eenvoudiger online kunnen. Hierdoor zullen verschillen bij bijvoorbeeld schoolgaande kinderen waar het aankomt op internettoegang nog verder verkleinen. Daarnaast zal 5G de inzet van domotica bij mensen met een grotere zorgvraag eenvoudiger maken. Doordat de drempel voor de inzet van deze digitale hulpmiddelen verder verlaagd wordt, zal in veel gevallen beter, sneller en efficiënter hulp geboden kunnen worden.

5G brengt economische voordelen

De ambitie van zowel het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties als het ministerie van Economische zaken en Klimaat is dat de uitrol van 5G efficiënt en voorspoedig zal verlopen om maatschappelijke ontwikkelingen niet in de weg te staan en deze mogelijk te kunnen versnellen. In een rapport uitgebracht door de Oxera Consulting groep (<https://www.oxera.com/wp-content/uploads/2019/09/Impact-of-full-fibre-and-5G-Publication-12.9.19-complete.pdf>) wordt aangegeven dat de introductie van 5G een positieve impact heeft op de lokale economie. Het rapport geeft aan dat de uitrol van een 5G netwerk samen met een glasvezelnetwerk een economische groei kan geven tot 3,8%. Tegelijkertijd zal de werkgelegenheid groeien tussen de 0,6% en 1,7%. In het Verenigd Koninkrijk zijn meer onderzoeken gedaan die gelijke resultaten weergeven. Ook PWC (<https://www.pwc.nl/nl/assets/documents/the-great-potential-of-5G-ecosystems.pdf>) heeft onderzoek gedaan en kwam met vergelijkbare resultaten.

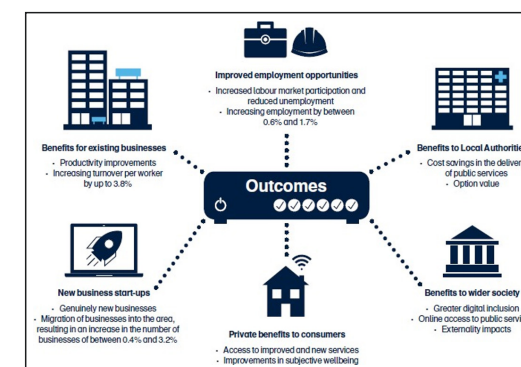

Figuur 1: Oxera Consulting rapport

5G gaat over veel meer dan het uitrollen van een nieuwe netwerktechnologie, het gaat om de koppositie die Nederland inneemt in de digitale samenleving van de toekomst en daarmee ook om de totstandkoming van een aantal fundamentele veranderingen in de maatschappij. Daarbij wil de Brainportregio, waartoe ook Helmond behoort, voorop blijven lopen.

Dit biedt grote kansen die voor de maatschappij van groot belang zijn, hierbij valt te denken aan:

- Mobiliteit > Talking Traffic (informatie-uitwisseling tussen weggebruikers en verkeerssystemen, bijvoorbeeld met als doel om ambulances in geval van nood voorrang te geven bij verkeerslichten).
- Slimme steden > slimme verlichting, camerasystemen, slimme prullenbakken
- Gezondheidszorg > betere diagnoses, zorg op afstand, verbeteren van leefomstandigheden, verminderen van de zorgkosten.
- Energiesector > gedecentraliseerde opwekking, opslag, distributie en verminderen van CO2 uitstoot.
- Landbouw > rendement verhogen, verminderen van CO2 uitstoot

Figuur 2: Oxera Consulting rapport

5G brengt ook nieuwe uitdagingen

Meer en kleinere antennes

Om de gewenste hogere snelheden te kunnen realiseren, zijn er kleinere antennes nodig, zogenaamde ‘small cells’. De kleinere antennes hebben ook een korter bereik. Plaatsing in de huidige zendmasten heeft daarom maar beperkt zin. De antennes zullen in de toekomst lager geplaatst worden (er zijn zelfs proeven met 5G antennes in putdeksels) en dichterbij de gebruikers (bijvoorbeeld op lantaarnpalen en bushokjes). Hierdoor zal het aantal antennes toenemen. In de komende twee jaar zal de toename nog beperkt zijn en zullen telecomaانبieders vooral gebruik maken van bestaande antennes, waarbij een toename van 10% wordt verwacht vanuit de telecomsector. Na de frequentieveiling van de 3,5 GHz frequentie in 2022 is de verwachting dat het aantal ‘small cells’ toe zal nemen, maar vooral op drukke plekken en in stedelijke gebieden. Een paar jaar later vindt naar verwachting een verdere verdichting plaats als de 26 GHz frequentie wordt geveild.

Bezorgdheid over gezondheid maar ook kansen

De geplande toename van het aantal antennes brengt nog een andere uitdaging met zich mee. Over het effect van radiosignalen op het welbevinden van mens, dier en milieu is momenteel veel discussie. Inwoners stellen er vragen over. 5G brengt echter ook positieve aspecten ten aanzien van gezondheid met zich mee.

Kansen op het gebied van gezondheid

Vaak wordt gefocust op de zorgen over de impact van elektromagnetische velden op de gezondheid. 5G brengt echter ook kansen op het gebied van gezondheid. Zo maakt 5G meer efficiëntie in de spoedeisende hulp mogelijk. Door deze verbinding kan bijvoorbeeld in de ambulance een diagnose worden gesteld, waardoor de patiënt naar het meest geschikte ziekenhuis wordt gebracht. Ook kunnen ambulances voorrang krijgen bij verkeerslichten. Daarnaast wordt gezondheid niet altijd meer alleen gezien als de af- of aanwezigheid van ziekte. Dit concept heet positieve gezondheid. Positieve gezondheid is het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren. 5G biedt kansen voor het meedoen in de samenleving en digitale inclusie. Mensen zijn sneller met elkaar in contact en kunnen dit contact nóg effectiever met elkaar onderhouden.

Zorgen over negatieve impact op de gezondheid

Mobiele communicatie is enkel mogelijk door het verzenden en ontvangen van informatie via zogenoemde elektromagnetische velden. Deze velden worden opgewekt door de antennes in zendmasten en de smartphones. De velden dragen vervolgens energie over waardoor de informatie uiteindelijk op zijn bestemming aankomt. Al vanaf het eerste begin van deze draadloze netwerken wordt er onderzoek gedaan naar de veiligheid. Om deze reden zijn er internationaal geldende normen opgesteld die ervoor zorgen dat de gezondheid niet wordt aangetast door het gebruik van elektromagnetische velden voor communicatiedoelinden. Deze normen gelden ook voor Nederland en er wordt geregeld gecontroleerd of deze normen niet worden overschreden. In de vele onderzoeken in de afgelopen 30 jaar zijn er geen aanwijzingen gevonden dat elektromagnetische velden, zoals gebruikt in alle mobiele netwerken, en straks dus ook in 5G, een negatieve invloed hebben op de gezondheid.

Nu is echter al zichtbaar dat groepen bewoners zich verenigen, al dan niet bijgestaan door reeds bestaande organisaties, om te proberen antennes op specifieke plekken tegen te houden of de uitrol van 5G zelfs helemaal tegen te houden. Een voorbeeld hiervan is het kort geding tegen Ministerie van Economische Zaken en Klimaat op 21 april jongstleden.

Deze verontruste inwoners doen nu in veel gevallen ook een beroep op de gemeente om niet mee te werken aan de uitrol van 5G. Om ervoor te zorgen dat bewoners objectief en eenduidig geïnformeerd worden over de impact van 5G op hun gezondheid, is het van groot belang dat de communicatie landelijk afgestemd is en dat alle betrokken partijen eenduidig communiceren zodat de verschillende uitingen van de Rijksoverheid en gemeenten op elkaar aansluiten. Hierbij hoort ook een verduidelijking van de verschillende rollen op het gebied van de aanleg en vergunning van 5G. Gezondheid is belegd bij het rijk, daarom gaat de gemeente Helmond geen zelfstandig onderzoek doen, maar conformeert zich aan het landelijk beleid.

Inzake de mogelijk negatieve aspecten van 5G op de gezondheid heeft er 25 mei 2020 een uitspraak plaatsgevonden van de voorzieningenrechtbank Den Haag. De uitspraak houdt in dat de Rijksoverheid voldoende en nadrukkelijk een vinger aan de pols houdt bij het onderzoeken van de gezondheidsaspecten van mobiele communicatietechnologieën. Daarom kan in juni de landelijke multibandveiling van frequenties voor snelle mobiele communicatie, zoals 5G, starten.

Data en privacyaspecten

Met de komst van 5G creëren en gebruiken bewoners en bedrijven nog meer data. Daarom is het extra belangrijk om zorgvuldig om te gaan met data en dataverkeer. De overheid moet, waar nodig, spelregels creëren voor de opslag en gebruik van gegevens door bedrijven. Voor het netwerk zelf zijn al duidelijke regels, die gelden ook voor een nieuw 5G-netwerk.

Gemeente speelt ook een rol in de uitrol van 5G

De gemeenten krijgen een zeer belangrijke rol om de uitrol van de nieuwe netwerken mogelijk te maken, maar hebben daarin weinig beleidsvrijheid. Hieronder staan de uitdagingen voor de gemeente zoals valt te lezen in de stukken van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat:

- Ruimte binnen gemeenten is beperkt en moet optimaal worden benut.
- De ambitie is dat de verschillende overheidslagen, ieder vanuit zijn eigen bevoegdheid, efficiënt en effectief ruimte bieden aan benodigde investeringen in kwalitatief hoogwaardige connectiviteit
- Lokale overheden zijn belangrijk in het behalen van de connectiviteitsdoelstellingen. Randvoorwaarden zijn lokaal draagvlak voor telecomvoorzieningen, duidelijkheid over het lokale plaatsingsbeleid en te hanteren normen voor elektromagnetische velden (EMV) voor antennes en beperkte overlast door graafwerkzaamheden.

Communicatie met en participatie van de inwoners en bedrijven op het gebied van 5G zijn essentieel om een draagvlak te creëren voor de uitrol van 5G. Om de uitdagingen voor gemeenten landelijk te coördineren, probeert de VNG op deze onderwerpen ook een rol in te nemen in de landelijke discussie.

Mogelijke opbrengsten 5G

Helmond heeft een eigen glasvezelnetwerk, waar ook een smartcity-netwerk deel van uitmaakt. Het gebruik van dit glasvezelnetwerk door netwerkoperators voor 5G is een kans. 5G heeft glasvezel nodig. Door in te zetten op aansluiting op het Helmondse glasvezelnetwerk, kan de gemeente proberen te voorkomen dat er glasvezel in de grond wordt gelegd door netwerkoperators zelf. Dit zorgt voor minder graafoverlast voor de bewoners, en voorkomt desinvestering. Daarnaast heeft de gemeente een overeenkomst met Glasvezel Helmond BV, waardoor het gebruik van het glasvezelnetwerk voor 5G ook financiële voordelen zou kunnen hebben. Netwerkoperators kunnen echter niet verplicht worden tot het gebruik van dit bestaande netwerk.

Daarnaast is er wetgeving in de maak die de gemeente de mogelijkheid geeft om ook een kostendekkend tarief door te berekenen aan de netwerkoperators voor het gebruik voor gemeentelijke assets als opstelpunt. De gemeente zou hierdoor in beginsel inkomsten kunnen genereren uit 5G-masten.

Noodzaak tot het komen van een 5G Beleidsvisie

De gemeente kan en moet op verschillende manieren een rol spelen bij de uitrol van 5G. Om te bepalen welke rol de gemeente Helmond op dit terrein kan spelen is het ontwikkelen van een aantal beleidsstukken noodzakelijk. Deze Beleidsvisie geeft aan welke stappen en activiteiten nodig zijn om ervoor te zorgen dat de gemeente Helmond maximaal is voorbereid op de komst van 5G.

Wettelijke kaders/beleidsvrijheid

Vanaf 17 december 2018 is de Richtlijn (EU 2018/1972 van het Europees Parlement en De Raad tot instelling van het Europees wetboek voor elektronische communicatie) van kracht. Lidstaten hebben tot eind 2020 de tijd voor implementatie hiervan in nationale regelgeving. De bepalingen beperken zich tot netwerken en diensten voor elektronische communicatie.

De belangrijkste punten uit deze richtlijn die impact hebben op de beleidsvrijheid van de gemeente zijn:

- De bevoegde instanties beperken niet onnodig de implementatie van draadloze toegangspunten met klein bereik.
- Netwerk operators krijgen toegang tot alle fysieke infrastructuur (lichtmasten, verkeersborden, verkeerslichten, aanplakborden, bus- en tramhaltes) onder zeggenschap van nationale, regionale of lokale overheidsinstantie die geschikt voor plaatsing van kleine antennes.
- Gemeenten worden verplicht om in te stemmen met redelijke verzoeken van netwerkexploitanten om gemeentelijke gebouwen of infrastructuur te gebruiken voor het plaatsen van small cells (kleine antennes). Gemeenten mogen hier een marktconforme vergoeding voor rekenen.
- De Europese Commissie werkt aan een verordening waarin de eigenschappen van small cells worden gedefinieerd. Deze wordt in de zomer van 2020 verwacht. Voor plaatsing van small cells die voldoen aan de verordening mogen nationale en lokale overheden geen vergunningplicht of andere (strengere) regels opleggen dan in de verordening.
- Verdere uitwerking van deze Europese regelgeving wil het zelfs mogelijk maken dat netwerk operators kleine antennes nagenoeg onzichtbaar mogen plaatsen zonder overleg vooraf, met alleen een meldingsplicht achteraf.

De Europese regelgeving moet nog dit jaar omgezet worden in nationale wetgeving. Onduidelijk is nog hoe en waar de regelgeving precies wordt vastgelegd. Naast de Telecommunicatiewet uit 1988 zijn hier ook de Nota Nationaal Antennebeleid uit 2000 en het Antenneconvenant uit 2010 van belang. Alle drie zullen dit jaar moeten worden aangepast.

Telecommunicatiewet (1988)

De Telecommunicatiewet wordt uiterlijk 21 december 2020 aangepast aan de regels uit de Europese Telecomcode EU 2018/1972. Doel is snel breedbandinternet voor iedereen binnen uniforme Europese kaders met o.a. aandacht voor consumentenbescherming en eerlijke marktwerking. De voorstellen tot wijzigingen van de Telecommunicatiewet die tot nu behandeld zijn in 2019 en 1e helft 2020 door de Tweede Kamer hebben geen invloed op de rol van de gemeenten met betrekking tot het plaatsen van antennes.

Deze items zullen naar verwachting in de 2e helft van 2020 verwerkt worden in wetsvoorstellen voor aanpassing van de telecommunicatiewet en/ of de vernieuwing van de Nota Nationaal Antennebeleid of het Antenneconvenant.

Dit zal in de loop van 2020 duidelijk worden.

Nota Nationaal Antennebeleid (2000)

In het Nationaal Antennebeleid is het kabinetsbeleid ten aanzien van het plaatsen van antenne installaties ten behoeve van de benodigde draadloze netwerken uitgewerkt. Naar verwachting wordt deze nota dit jaar aangepast met betrekking tot het plaatsen van antennes op fysieke infrastructuur van gemeenten conform de Europese richtlijn.

Antenneconvenant

Het Antenneconvenant wordt gesloten tussen door de Rijksoverheid, de VNG en de mobiele operators en heeft betrekking op de plaatsing van vergunningsvrije antenne-installaties voor mobiele communicatie. Op basis van de nota Nationaal Antennebeleid is besloten om onder voorwaarden antenne installaties met een hoogte van minder dan vijf meter op te nemen in de lijst van bouwwerken waarvoor geen vergunning nodig is in de zin van de Woningwet. Om de plaatsing van deze vergunningsvrije antennes zorgvuldig te laten verlopen, is het Antenneconvenant opgesteld. Het is de bedoeling dat ook dit convenant dit jaar zal worden aangepast om in lijn te komen met de Europese regelgeving. Op dit moment is de voortgang van de aanpassingen aan het Antenneconvenant niet duidelijk.

Gezien de teksten in de Europese regelgeving en de wens van het ministerie van Economisch Zaken en Klimaat voor een soepele en snelle uitrol zullen de komende aanpassingen in de Telecomwet, Nota Nationaal Antennebeleid en het Antenneconvenant betekenen dat de mogelijkheden van de gemeente om antenne opstelplaatsen te weigeren, worden beperkt. Het betekent dat gemeenten sneller moeten gaan reageren op plaatsingsverzoeken van mobiele operators en dat gemeenten hun fysieke infrastructuur beschikbaar moeten stellen.

Welke rollen kunnen gemeenten spelen met betrekking tot 5G?

Vorbereiding op de komst van 5G betekent in dit verband dat gemeenten een visie moeten ontwikkelen op zaken als:

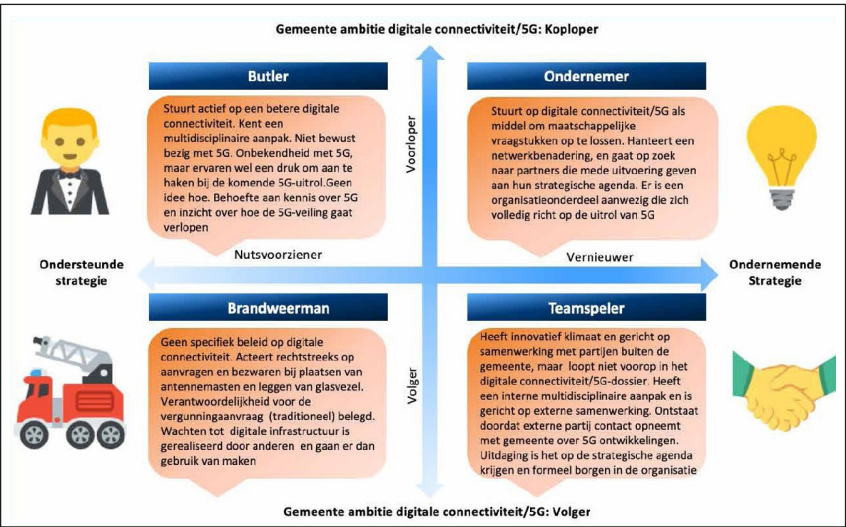
- Waar willen wel of niet 5G antennes? (Welke functiegebieden)
- Waarop willen we wel of niet 5G antennes? (Zicht, ontwerp, welstand)
- Kunnen we onze eigen infrastructuur geschikt maken voor 5G antennes? (Lantaarnpalen, bushokjes)
- Hoe kunnen we plaatsing zoveel mogelijke beïnvloeden? (Positie t.o.v. mobiele operators)
- Hoe kunnen we graafwerkzaamheden zoveel mogelijk beperken?
- Hoe gaan we om met leges en/of pacht?

Omgevingswet

Met de Omgevingswet heeft het omgevingsplan zijn intrede gedaan. In dit plan legt een gemeente bijvoorbeeld vast op basis van welke uitgangspunten een vergunningsaanvraag wordt getoetst. In een omgevingsplan kunnen locaties voor bepaalde toepassingen worden bestemd waardoor geen vergunning meer nodig is.

- In de Omgevingswet worden ook regels opgenomen over het vroegtijdig betrekken van omwonenden bij de aanvraag van een omgevingsvergunning. In artikel 7.4 van de Omgevingsregeling is vastgelegd dat de aanvrager bij de aanvraag moet aangeven of bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding van de aanvraag zijn betrokken. Indien dit het geval is, moet ook worden aangegeven op welke manier zij betrokken zijn en wat de resultaten daarvan zijn.
- Een omgevingsplan biedt dus de mogelijkheid om proactief te sturen op locaties waar antennes kunnen worden geplaatst door dit aan te geven in het omgevingsplan. Dit is niet afdwingbaar. Zo kan de procedure bij plaatsing worden vergemakkelijkt. Momenteel wordt er binnen de ‘verbrede reikwijdte bestemmingsplan’ op basis van de crisis en herstelwet ervaring opgedaan met het bredere omgevingsplan. In de ervaringen die nu zijn opgedaan komen antenne-installaties voor telecommtoepassingen nog niet specifiek terug. Overwogen zou kunnen worden om een dergelijke pilot te starten voor de invoering van de Omgevingswet

De VNG heeft een impactanalyse gemaakt voor mogelijke rollen van gemeenten bij de uitrol van 5G. Een gemeente kan op verschillende manieren de digitale connectiviteit/5G aansturen. Er is onderscheid gemaakt tussen twee variabelen: De mate waarin een gemeente een ondersteunende dan wel ondernemende strategie hanteert en de mate waarin een gemeenten een volger of voorloper is op het digitale connectiviteit/5G dossier. Vanuit deze twee assen ontstaan vier kwadranten die elk een handelingsperspectief op digitale connectiviteit/5G weergeven.

Figuur 3: Rollen VNG gemeenten

De rol van Brandweerman in dit model is passief, de gemeente acteert alleen op aanvragen voor plaatsing van antennes en glasvezel. De rol van Butler is actiever op het digitale connectiviteit dossier maar is niet bewust bezig met 5G. De rol van Teamplayer past bij een gemeente die geen ambitie heeft op het gebied van digitale connectiviteit maar wel volop samenwerkt met externe partijen, zoals telecomoperators. De rol van Ondernemer past een gemeente die wil sturen op het digitale connectiviteitsdossier en ook actief op zoek gaat naar partners om concrete resultaten te realiseren.

Welke rol past het best bij Helmond

Helmond wil een stad zijn waar het prettig is om te wonen, te werken en te leven. Helmond wil een solide, moderne en toekomstgerichte stad zijn voor iedereen. Op deze manier wil het college van B&W de aantrekkelijkheid van de stad vergroten. Digitale diensten zijn de snelweg naar de toekomst. Naast de aanleg van glasvezel in Helmond wil het college investeren in nieuwe ontwikkelingen op het gebied van digitalisering. Hiervoor is het programma Digitale stad Helmond ingericht. Dit betekent niet dat de gemeente een 5G netwerk zal gaan uitrollen, dat blijft voorbehouden aan de netwerk operators. Maar de gemeente kan in haar rol van ondernemer wel bijvoorbeeld 5G pilots op het gebied van autonoom rijden actief stimuleren. Op basis van de ambitie van Helmond om voorop te lopen op het gebied van digitale connectiviteit en de ondernemende attitude lijkt de rol van Ondernemer in het VNG-model het beste te passen.

Visie en rol gemeente Helmond

Om invulling te geven aan de rol van ondernemer volgens het VNG-model zou het voor Helmond goed zijn om aan de volgende, al dan niet gecombineerde, beleidsstukken te werken. Op deze manier worden niet alleen de ruimtelijke kanten van de 5G uitrol goed bediend maar juist ook de economische en financiële kansen.

- Kaderstelling over de gewenste en ongewenste locaties voor 5G antennes in de gemeente Helmond. Dit moet integraal opgesteld worden en zou vastgelegd kunnen worden in een vernieuwd antennebeleidsplan en eventueel een antenneplaatsingsplan. Op basis hiervan kan het overleg met de mobiele operators soepel verlopen en dat zal de uitrol versnellen. In de Omgevingswet doet het omgevingsplan zijn intrede. Het antenneplaatsingsplan gaat na vaststelling onderdeel uitmaken van het omgevingsplan.
- Beleidsvisie over hoe de gemeentelijk infrastructuur kan worden aangepast/vernieuwd om hier eenvoudig 5G antennes (en sensoren zoals luchtkwaliteitsmeters enzovoort) op te kunnen plaatsen. (Bijvoorbeeld het vervangen van de lantaarnpalen door zogenaamde Public nodes)
- Uitwerking hoe het eigen glasvezelnetwerk voorbereid en gebruikt kan worden om 5G antennes aan te sluiten. Dit kan de uitrol versnellen doordat er niet steeds apart graafwerk nodig is. Dit kan daarnaast de overlast voor graafwerkzaamheden beperken.
- Mogelijkheden voor 5G verankeren in de strategische programma's van de gemeente Helmond. Het programma Digitale Stad Helmond faciliteert hierin. (Bijvoorbeeld door middel van een proef met autonoom rijden).
- Communicatieplan over de uitrol van 5G antennes in de buitenruimte.

Uitwerking van visie in routeplan

Om de genoemde beleidsstukken nader uit te werken, is een meerjarig actieplan nodig met de volgende activiteiten/projecten:

1. Antennebeleidsplan Helmond aanpassen op basis van de vernieuwde wetgeving (Telecommunicatiewet, Nationaal Antennebeleid, Antenneconvenant), verwacht voor eind 2020. Het huidige antennebeleid van de gemeente is al van een toelichting voorzien rondom mogelijk te wijzigen beleidsregels.
2. Onderzoek uitvoeren naar mogelijke gewenste en ongewenste plaatsingslocaties voor vergunningsvrije kleine antennes. Dit onderzoek zou kunnen leiden tot een antenneplaatsingsplan Helmond. Al zijn de kleine antennes vergunningsvrij, er is wel ruimte voor redelijke eisen in relatie tot visuele inpasbaarheid en redelijke eisen van de welstand en mogelijke beperkingen voor monumenten. Bij een antenneplaatsingsplan kan de gemeente inzetten op efficiënt gebruik van 'small cells' in de openbare ruimte. Dat wil zeggen: maximale dekking met zo min mogelijk antennes.
3. Nader onderzoek uitvoeren naar de mate waarin de welstandscommissie nog een rol kan spelen op het gebied van het plaatsen van vergunningsvrije kleine antennes door netwerk operators. De vraagstelling hierbij betreft onder andere het toetsingskader. Er is Europese wetgeving in de maak waardoor antennes met een volume kleiner dan 20 liter alleen met een melding achteraf overal kunnen worden geplaatst mits deze nagenoeg onzichtbaar worden geplaatst.

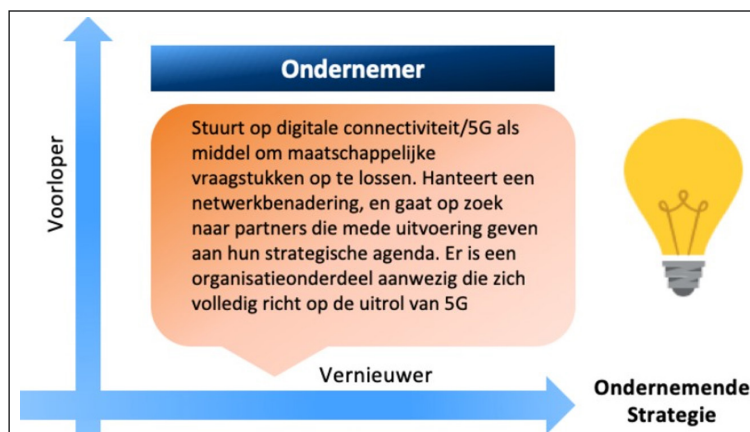
4. Inventarisatie in hoeverre de huidige eigen infrastructuur (lantaarnpalen, bushokjes enzovoort) geschikt is of geschikt te maken is voor het plaatsen van 5G antennes. In veel gevallen zullen antennes extra voorzieningen nodig hebben (stroomvoorziening en een glasvezelaansluiting) die op dit moment niet aanwezig zijn. Daarnaast betekent plaatsing van antennes op lantaarnpalen dat de mobiele dekking ook afhankelijk wordt van de snelheid waarmee een gemeente lantaarnpalen hersteld. Naar alle waarschijnlijkheid zullen hierover operationele en mogelijk financiële afspraken gemaakt worden tussen gemeente en de netwerk operators. Dit kan impact hebben op de huidige processen binnen de gemeente op het gebied van de eigen infrastructuur. Ondanks dat de bushokjes niet in eigendom van de gemeente zijn, komen deze mogelijkerwijs wel in aanmerking als opstelpunt.
5. Onderzoek naar mogelijkheden om de verrommeling van het straatbeeld door antenne installaties te voorkomen. Een mogelijkheid die dient te worden meegenomen, is het gebruik van public nodes. Een public node creëert men door een lantaarnpaal uit te breiden; door het plaatsen van verschillende sensoren, actuatoren en kleine communicatiecellen. Hier is "de kunst van de verleiding" van toepassing om telecomoperators deze voorzieningen te laten gebruiken. Het eigen smart city netwerk kan potentiële verrommeling voorkomen.
6. Afstemmen met de mobiele operators over de mogelijkheden van het gebruik van het unieke glasvezelnetwerk Helmond voor het aansluiten van 5G antennes. Een onderhandeling over de voorwaarden is onderdeel van de exercitie, ook hier is "de kunst der verleiding" van toepassing, telecomoperators kunnen niet verplicht worden om enkel het netwerk van Glasvezel Helmond BV te gebruiken voor de verbinding tussen antenne en het netwerk.
7. Vaststellen welke pacht/leges kunnen en mogen worden geheven voor opstelpunten van 5G antennes, in een modelovereenkomst. De gemeente kan mogelijkerwijs een marktconforme vergoeding vragen voor het gebruik en exploitatie van de publieke infrastructuur. Daarnaast moet nagedacht worden over afspraken en procedures tussen operators en gemeenten over herstel van schade aan een gemeentelijke voorziening waar ook een antenne op is geplaatst.
8. Ontwikkelen van een communicatieplan over de uitrol van 5G. Hierbij vinden we het belangrijk dat de stakeholders worden gehoord. Ook stopt 5G niet bij de gemeentegrens. Dit onderstreept het belang van samenwerking in de communicatie tussen verschillende gemeenten en met de GGD. De landelijke informatieverstrekking is hierbij leidend.
9. Vanuit het programma Digitale Stad Helmond aandacht voor 5G pilots. Denk hierbij bijvoorbeeld aan pilots voor automatisch rijden.

Samenvattende conclusies en aanbevelingen

De technologische ontwikkelingen gaan snel. De verdere digitalisering van de maatschappij zal nieuwe diensten en toepassingen mogelijk maken die kunnen bijdragen aan een beter en gezonder leefklimaat. Het nieuwe 5G mobiele netwerk zal hier een onmisbare schakel in vormen. Het stimuleren van de uitrol van 5G door de gemeente zal bijdragen aan verschillende doelstellingen van de gemeente Helmond. Naast de economische mogelijkheden voor ondernemers en natuurlijk de automotive industrie, biedt 5G ook grote voordelen waar het aankomt op sociale inclusie, zorg en onderwijs. Omdat dankzij 5G de digitale ontsluiting voor de bewoners optimaal zal zijn.

In deze Beleidsvisie zijn een aantal concrete stappen gedefinieerd die kunnen bijdragen aan een snelle en soepele uitrol van 5G. Het starten van de genoemde activiteiten om te komen tot beleidsstukken met betrekking tot 5G zal bijdragen aan de titel van het huidige coalitieakkoord: Helmond. Stad in beweging.

Concreet betekent dit dat de gemeente Helmond het beste past in de rol van ondernemer volgens het VNG model:

Figuur 4: Rol ondernemer vanuit model VNG

Het is verstandig om op korte termijn te komen tot de volgende al dan niet gecombineerde beleidsstukken:

- Kaderstelling over de gewenste en ongewenste locaties voor 5G antennes
- Beleidsvisie over hoe de gemeentelijk infrastructuur kan worden aangepast/vernieuwd voor 5G.
- Uitwerken hoe het eigen glasvezelnetwerk voorbereid en gebruikt kan worden voor 5G antennes
- Mogelijkheden voor 5G verankeren in de strategische programma's.
- Communicatieplan over de uitrol van 5G antennes.

